Refugiații iugoslavi din România: exilați politici sau „agenții lui Tito”? (1948-1952)

Daniel LAZAR

Dorindu-se a fi un *alter ego* al lui Stalin în regiunea Balcanilor, Tito a sfârșit prin a-l irita profund pe conducătorul de la Kremlin, singurul îndreptățit – conform „canonului” comunist – să ocupe fotoliul de lider al țărilor „de democrație populară”.

Josip Broz Tito a plecat la drum ca un stalinist notoriu și a sfârșit prin a deveni – tocmai din aceste motive – un adversar al lui Stalin, fără ca el să o dorească în mod explicit. Deruta ideologică „la vârf” din Iugoslavia anilor 1948-1949 este semnificativă din această perspectivă.

La rândul lor, comuniștii iugoslavi au trecut cu dificultate prin această dramă, cu un profund caracter dilematic. Partizani, din motive conexe, atât ai *eroului național Tito*, cât și ai *generalissimului Stalin*, ei au avut de optat între „adevărul” livrat de propaganda de la Belgrad și „adevărul” propagandei revărsată de la Kremlin, multiplicată înzecit în țările satelizate limitrofe cu Iugoslavia.

Cei mai mulți comuniști iugoslavi l-au urmat, *volens nolens,* pe liderul de la Belgrad, după cum opozanții au avut de ales între „convertire” și tăcere sau între închisoarea de acasă și emigrarea în statele comuniste vecine, obediente Uniunii Sovietice.

„Schisma” iugoslavă a dus la reevaluarea completă a atitudinii comuniștilor români față de regimul lui Josip Broz Tito. Noul serviciu de siguranță a statului – *Securitatea* – a luat în serios „amenințarea titoistă”, în condițiile în care refugiații politici iugoslavi din România, deși se declarau inamici ai lui Tito și ai liniei sale ideologice, erau priviți cu circumspecție maximă.

De aceea, nu trebuie să surprindă faptul că, dincolo de declarațiile acestora de fidelitate față de Moscova, aceștia au fost tratați, în primă instanță, mai curând ca agenți ai guvernului iugoslav, trimiși în misiune în România, decât ca opozanți *a priori* ai regimului de la Belgrad.